

Ольга Радєва

к.е.н., доцент,

Запорізький національний університет,

Дарина Лукіна

студентка,

Запорізький національний університет

ВПРОВАДЖЕННЯ МСФЗ ДЛЯ СКЛАДАННЯ ЗВІТНОСТІ НА МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Впровадження МСФЗ для малих та середніх підприємств має особливе значення, оскільки вони відіграють важливу роль у формуванні належного соціально-економічного клімату держави, зокрема, створюючи додаткові робочі місця, формуючи середній клас, зменшуючи негативний прояв кризових процесів на економіку. Саме тому необхідно, щоб інформація відносно діяльності цих підприємств була повною, зрозумілою та достовірною.

В цілому МСФЗ для МСП є спрощеним варіантом МСФЗ, проте деякі загальновідомі терміни зазнали зміни. Згідно МСФЗ для МСП підприємствами малого і середнього бізнесу визнаються підприємства, що не зобов'язані представляти свою фінансову звітність широкому колу користувачів, випускають свою фінансову звітність для зовнішніх користувачів, а саме - власників, які не беруть участі в управлінні бізнесом, а також для потенційних кредиторів та кредитно рейтингових агентств.

При цьому метою фінансової звітності підприємств малого або середнього бізнесу є надання фінансової інформації, корисної для широкого кола користувачів, які при прийнятті економічних рішень не мають можливості вимагати подання звітності, складеної з урахуванням їх інформаційних запитів [1, с. 131].

В Україні право на застосування МСФЗ мають різні за розміром підприємства, критерії визнання яких подані у Господарському кодексі України. Така класифікація має низку подібних рис до підходів, що застосовуються у країнах Євросоюзу. МСФЗ для МСП в Україні мають право застосовувати тільки середні, малі, та мікропідприємства.

Більшість підприємств, які відповідно до вітчизняного законодавства зобов'язані застосовувати МСФЗ (ПАТ, банки, кредитні спілки, страхові компанії, брокери/дилери цінних паперів, інвестиційні фонди та інвестиційні банки), але належать до малих і середніх підприємств і є підзвітними громадськості, не зможуть застосовувати МСФЗ для МСП.

Особливістю використання МСФЗ для МСП є те, що у ньому не передбачено скороченої форми складання фінансової звітності (як при застосуванні П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»), у ньому визначено лише певні особливості обліку, що можуть бути використані малими і середніми підприємствами.

При цьому в МСФЗ для МСП не ввійшли деякі питання повної версії МСФЗ: звітність, скоригована відповідно до загального рівня цін в умовах гіперінфляції; платежі на основі акцій (деталі обчислень дані в МСФЗ (IFRS) 2 «Платіж на основі акцій»); визначення справедливої вартості сільськогосподарських активів; видобувні види економічної діяльності (МСФЗ (IFRS) 6 «Розвідка та оцінка запасів корисних копалин»); проміжна фінансова звітність; бухгалтерський облік фінансової оренди у лізингодавців, які швидше за все будуть фінансовими установами і тому взагалі не зможуть використовувати МСФЗ для МСП; відшкодовується величина гудвілу. Малі та середні підприємства повинні перевіряти гудвіл на знецінення набагато рідше, ніж це передбачено МСФЗ (IAS) 38 «Нематеріальні активи» [2, с. 147].

Якщо ж така перевірка необхідна, вони повинні використовувати методи розрахунку, що містяться в МСФЗ (IAS) 38. Крім того, МСФЗ для МСП скасовує оцінку основних засобів та нематеріальних активів по переоціненій вартості, оцінку інвестиційної нерухомості за собівартістю, а також деяке послаблення в обліку урядових субсидій.

Стандарт для МСП може використовуватися невеликими вітчизняними підприємствами з метою отримання кредитів в зарубіжних банках, а також в якості основи для побудови системи управлінського обліку за умови, що витрати на складання звітності не перевищать вигоди для бізнесу від її використання. Для підвищення привабливості цього стандарту для українських підприємств є важливим його подальше спрощення та розробка механізму його використання на законодавчому рівні.

Значна частина представників сектора МСП сьогодні стратегічно не готова до впровадження МСФЗ для МСП через відсутність у більшості з них розуміння важливості цього кроку, а також небажання здійснювати додаткові витрати на залучення та підготовку кваліфікованих обліковців, які володіють знаннями та навичками ведення обліку і складання фінансової звітності за міжнародними стандартами, на придбання необхідного програмного забезпечення тощо.

Незважаючи на наявні відмінності і нововведення, стандарт для МСП спирається більшою мірою на загальнотеоретичні принципи, ніж на конкретні правила складання звітності. Це призводить до появи численних професійних тлумачень, що навряд чи є свідченням явного спрощення стандарту для МСП. Крім того, деякі зміни в цьому стандарті в порівнянні з повною версією МСФЗ можуть істотно спотворити суть деяких видів діяльності (наприклад, в сфері інновацій та девелопменту нерухомості в зв'язку з неможливістю капіталізації витрат на позики) [3, с. 39].

Незважаючи на низку переваг та враховуючи невідповідності національних та міжнародних стандартів, в Україні у наш час відсутні надії стрімкого поширення застосування МСФЗ для МСП, хоч на українському ринку і діє велика кількість дочірніх компаній з іноземними інвестиціями та спостерігається входження іноземних інвесторів

В Україні повну версію МСФЗ застосовують, в основному банки, великі промислові підприємства. Дочірні структури зарубіжних компаній мають право застосовувати спрощений стандарт, однак це не завжди доцільно. Якщо материнська компанія складає консолідовану звітність відповідно за повною версією МСФЗ, то для консолідації будуть потрібні додаткові коригування показників звітності дочірньої структури, яка керувалася спрощеним стандартом. Існує також певний вдалий досвід використання міжнародних стандартів при складанні фінансової звітності підприємствами-лідерами ринку, компаніями, які працюють з іноземними інвесторами, виходять на міжнародні ринки та цінують свою ділову репутацію.

Це, зокрема, пояснюється і тим, що Міністерство фінансів України постійно удосконалює та вносить зміни в національні П(С)БО, наближуючи їх до міжнародних стандартів з метою скорочення розриву між вітчизняною системою обліку та загальноприйнятою світовою практикою. Тому впровадження МСФЗ у діяльність МСП є справою часу.

Отже, впровадження МСФЗ для МСП надасть можливість усунути економічні й торговельні бар'єри для середнього та малого вітчизняного бізнесу, активізувати надходження додаткового іноземного фінансування, сформувати внутрішнє конкурентоспроможне ринкове середовище. Малим підприємствам, мікропідприємствам та частині середнього бізнесу слід користуватися національними стандартами, розробка яких здійснюється на основі МСФЗ. Подальшого уточнення потребує коло осіб, які зобов'язані подавати фінансову звітність у рамках нової Системи фінансової звітності в єдиному електронному форматі. Також необхідна розробка Методичних рекомендацій з використання міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для публічного сектору економіки.

Розкриття інформації на основі МСФЗ сприятиме достовірності та якості звітності підприємств за умови наявності необхідних знань у осіб, що складатимуть фінансову звітність за міжнародними стандартами. Розкриття інформації за двома стандартами (МСФЗ і П(С)БО) може ввести в оману користувачів, особливо з врахуванням останніх нормативних змін (узгодження П(С)БО з нормами Податкового кодексу). Складання фінансової звітності згідно з МСФЗ вимагає від суб'єктів господарювання паралельного обліку за міжнародними стандартами або щорічної трансформації інформації, сформованої відповідно до норм П(С)БО [4, с. 8].

Список використаних джерел

1. Ботьботенко І. В. Передумови та практика впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в облікову систему України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Вис. 16, ч. 1. 2016. С. 131-134.
2. Шипіна С. Б. Зарубіжний досвід розкриття інформації про фінансові результати у фінансовій звітності за МСФЗ. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 17(4). С. 147-150.
3. Каменська Т. Міжнародні стандарти фінансової звітності в Україні: сучасний стан, практика і проблеми впровадження. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2012. № 12. С. 39-43.
4. Адамчук Н. Адаптація фінансової звітності українських підприємств до міжнародних стандартів. *Студент. наук. вісник*. 2017. Вип. 1(2). Т. 1. Економ. науки. С. 3-8.